

Věc C-677/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

11. prosince 2020

Předkládající soud:

Bundesarbeitsgericht (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

18. srpna 2020

Navrhovatelky:

Industriegewerkschaft Metall (IG Metall)
ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft

Další účastnice:

SAP SE
Evropská rada zaměstnanců společnosti SAP SE

BUNDESARBEITSGERICHT (Spolkový pracovní právní soud, Německo)

[*omissis*]

USNESENÍ

[*omissis*]

V řízení, jehož účastníky jsou

1. Industriegewerkschaft Metall, [*omissis*]

[*omissis*] Frankfurt nad Mohanem,

žalobkyně, odvolatelka a navrhovatelka v řízení o kasačním opravném prostředku,

2. ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft, [*omissis*] Berlín,

žalobkyně, odvolatelka a navrhovatelka v řízení o kasačním opravném prostředku, [omissis]

3. SAP SE, [omissis] Walldorf,

[omissis]

4. Evropská rada zaměstnanců společnosti SAP SE, [omissis] Walldorf,

[omissis]

5. Koncernová rada zaměstnanců společnosti SAP SE, [omissis] Walldorf,

[omissis]

6. Deutscher Bankangestellten-Verband e. V., [omissis] Düsseldorf,

7. Christliche Gewerkschaft Metall (CGM), [omissis] Stuttgart,

8. Verband angestellter Akademiker und leitender Angestellter der

chemischen Industrie e. V., [omissis] [omissis] Kolín nad Rýnem,

rozhodl první senát Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovněprávní soud) [omissis] takto:

I. Na základě článku 267 SFEU se Soudnímu dvoru Evropské unie předkládá žádost o odpověď na následující otázku:

Je § 21 odst. 6 Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (zákon o zapojení zaměstnanců v evropské společnosti), z něhož v případě evropské společnosti (SE) se sídlem v Německu založené přeměnou vyplývá, že pro určitou část členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance musí být zajištěna samostatná volba z osob navržených odborovými organizacemi, slučitelné s čl. 4 odst. 4 směrnice Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců?

II. Řízení o kasačním opravném prostředku se přerušuje do doby, než Soudní dvůr Evropské unie rozhodne o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

Odůvodnění

A. Předmět původního řízení

Účastníci řízení vedou – v rozsahu relevantním pro řízení o předběžné otázce – spor o platnosti ustanovení dohody uzavřené mezi zaměstnavatelkou a zvláštním vyjednávacím výborem o zapojení zaměstnanců v evropské společnosti (dohoda o

zapojení zaměstnanců) ve smyslu § 21 Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (SE-Beteiligungsgesetz, zákon o zapojení zaměstnanců v evropské společnosti, dále jen „SEBG“).

Zaměstnavatelka (účastnice řízení pod číslem 3) je SE s duálním systémem. Je v ní vytvořena evropská rada zaměstnanců (účastník řízení pod číslem 4) a koncernová rada zaměstnanců (účastník řízení pod číslem 5). Navrhovatelkami jsou dvě odborové organizace zastoupené v podniku zaměstnavatelky. Dalšími účastníky řízení jsou jiné odborové organizace, které jsou zastoupeny ve společnosti zaměstnavatelky resp. v její skupině podniků (účastníci řízení pod čísly 6 až 8).

Zaměstnavatelka měla původně právní formu akciové společnosti založené podle německého práva. Podle § 7 odst. 1 první věty bodu 2 Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer (zákon o účasti zaměstnanců, dále jen „MitbestG“) v ní působila dozorčí rada, která byla složena z osmi členů zastupujících akcionáře a osmi členů zastupujících zaměstnance. Podle ustanovení § 7 odst. 2 bodu 2 MitbestG bylo mezi členy dozorčí rady zastupujících zaměstnance šest zaměstnanců podniku a dva zástupci odborů. Tito dva zástupci odborů byly podle § 16 odst. 2 MitbestG navrženy odborovými organizacemi působícími ve skupině podniků zaměstnavatelky a byly zvoleny ve volbě probíhající odděleně od volby zbývajících šesti členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance.

V roce 2014 byla zaměstnavatelka přeměněna na SE. Od té doby má dozorčí radu sestávající z 18 členů. Podle dohody o zapojení zaměstnanců, kterou uzavřela zaměstnavatelka se zvláštním vyjednávacím výborem dne 10. března 2014, jsou zaměstnanci zastupováni v dozorčí radě devíti členy. Dohoda o zapojení zaměstnanců upravovala bližší podrobnosti pro jejich ustanovení. Podle části II bodu 3.1 dohody o zapojení zaměstnanců mohou být jako zástupci zaměstnanců do dozorčí rady navrženi a zvoleni pouze zaměstnanci SAP nebo zástupci odborových organizací zastoupených v této skupině podniků SAP. Odborové organizace přitom podle části II bodu 3.3 dohody o zapojení zaměstnanců mají u určité části zástupců zaměstnanců připadajících na Německo výhradní právo tyto zástupce navrhnout; volba jimi navržených osob zaměstnanci probíhá odděleně.

Dohoda o zapojení zaměstnanců navíc ve své části II bodu 3.4 obsahuje také pravidla pro ustavení dozorčí rady omezené na dvanáct členů. V tomto případě je členem dozorčí rady šest zástupců zaměstnanců. Zástupci zaměstnanců, kteří z připadajících na první čtyři místa pro Německo, jsou voleni zaměstnanci zaměstnanými v Německu. Odborové organizace zastoupené ve skupině podniků zaměstnavatelky přitom mohou navrhnout kandidáty na část křesel připadajících na Německo; jimi navrhované osoby však nejsou voleny v samostatné volbě.

Navrhovatelky v řízení zahájeném na jejich návrh tvrdily, že ujednání dohody o zapojení zaměstnanců týkající se určení zástupců zaměstnanců ve dvanáctičlenné dozorčí radě nejsou platná. Mají za to, že porušují § 21 odst. 6 SEBG, neboť

odborovým organizacím neposkytují výhradní, tedy samostatnou volbou zajištěné, právo navrhnout zástupce zaměstnanců v dozorčí radě.

Zaměstnavatelka je toho názoru, že výlučné právo odborů na předložení návrhu, které stanoví § 7 odst. 2 MitbestG ve spojení s jeho § 16 odst. 2, není ustanovením § 21 odst. 6 SEBG chráněno.

Návrhy předložené navrhovatelkami byly v předchozích stupních zamítnuty. Svým kasačním opravným prostředkem navrhovatelky setrvávají na svém návrhu.

B. Relevantní vnitrostátní právo

I. Použitelná ustanovení MitbestG ze dne 4. května 1976 (*BGBI. I s. 1153*) ve znění *naposledy* pozměněném zákonem ze dne 24. dubna 2015 (*BGBI. I s. 642*) znějí takto:

„§ 7

Složení dozorčí rady

(1) Dozorčí rada podniku,

1. který zaměstnává obvykle nanejvýš 10 000 zaměstnanců, je složena ze šesti členů zastupujících akcionáře a šesti členů zastupujících zaměstnance;
2. který zaměstnává obvykle více než 10 000, avšak nanejvýš 20 000 zaměstnanců, je složena z osmi členů zastupujících akcionáře a osmi členů zastupujících zaměstnance;
3. který zaměstnává obvykle více než 20 000 zaměstnanců, je složena z deseti členů zastupujících akcionáře a deseti členů zastupujících zaměstnance.

(2) Z členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance

1. jsou v dozorčí radě, která je složena z šesti takových členů, čtyři zaměstnanci podniku a dva zástupci odborů;
2. je v dozorčí radě, která je složena z osmi takových členů, šest zaměstnanců podniku a dva zástupci odborů;
3. je v dozorčí radě, která je složena z deseti takových členů, sedm zaměstnanců podniku a tři zástupci odborů.

(5) Odbory uvedené v odstavci 2 musí být zastoupeny v podniku samotném nebo v jiném podniku, jehož zaměstnanci se podle tohoto zákona účastní volby členů dozorčí rady podniku.

[...]

§ 16

Volba zástupců odborů do dozorčí rady

(2) Volba probíhá na základě návrhů odborů, které jsou zastoupeny v podniku samotném nebo v jiném podniku, jehož zaměstnanci se podle tohoto zákona účastní volby členů dozorčí rady podniku. [...]"

II. Použitelná ustanovení SEBG ze dne 22. prosince 2004 (BGBl. I s. 3675, 3686) ve znění *naposledy pozměněném zákonem ze dne 20. května 2020 (BGBl. I s. 1044)* znějí takto:

„§ 2

Definice pojmů

(8) Zapojením zaměstnanců se rozumí každý mechanismus, včetně informování, projednání a účasti, pomocí něhož mohou zástupci zaměstnanců ovlivnit rozhodnutí, která mají být ve společnosti přijata.

[...]

(12) Účastí se rozumí vliv zaměstnanců na záležitosti společnosti prostřednictvím

1. práva volit nebo jmenovat některé členy dozorčího nebo správního orgánu společnosti, nebo
2. práva doporučovat nebo zamítat jmenování některých nebo všech členů dozorčího nebo správního orgánu společnosti.

[...]

§ 21

Obsah dohody

1. V písemné dohodě mezi vedením a zvláštním vyjednávacím výborem se, aniž je dotčena autonomie stran v ostatních ohledech a s výhradou odstavce 6, stanoví: [...]

[...]

(3) V případě, že strany uzavřou dohodu o účasti, je nutno stanovit její obsah. Je třeba sjednat zejména následující:

1. počet členů v dozorčím nebo správním orgánu SE, které jsou zaměstnanci oprávněni volit, jmenovat, doporučit nebo zamítnout;
2. postupy, podle nichž zaměstnanci mohou tyto členy volit, jmenovat, doporučit nebo zamítnout, a
3. práva těchto členů.

(6) Aniž je dotčen vztah toho zákona k jiným ustanovením upravujícím účast zaměstnanců v podniku, musí dohoda v případě SE založené přeměnou zajistit přinejmenším stejnou úroveň všech podmínek zapojení zaměstnanců, jaká existuje ve společnosti, jež má být přeměněna na SE. [omissis].“

C. Relevantní ustanovení unijního práva

Článek 4 směrnice Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců [omissis], zní:

„Obsah dohody

1. Příslušné orgány zúčastněných společností a zvláštní vyjednávací výbor musí jednat v duchu spolupráce, aby dosáhli dohody o úpravě pro zapojení zaměstnanců v SE.
2. Aniž je dotčena autonomie stran a s výhradou odstavce 4, stanoví dohoda mezi příslušnými orgány zúčastněných společností a zvláštním vyjednávacím výborem podle odstavce 1:
[...]
4. Aniž je dotčen čl. 13 odst. 3 písm. a), musí dohoda v případě SE založené přeměnou zajistit přinejmenším stejnou úroveň všech podmínek zapojení zaměstnanců, jaká existuje ve společnosti, jež má být přeměněna na SE.“

D. Relevantnost předběžné otázky pro rozhodnutí a její výklad

Rozhodnutí sporu závisí na tom, zda jsou požadavky vyplývající z § 21 odst. 6 SEBG na podobu dohody o účasti zaměstnanců při založení SE přeměnou akciové společnosti založené podle německého práva slučitelné s čl. 4 odst. 4 směrnice 2001/86/ES.

I. Návrh předložený navrhovatelkami, jímž tyto – v rozsahu relevantním v projednávané věci – požadují určit, že ujednání o jmenování zástupců zaměstnanců ve dvanáctičlenné dozorčí radě stanovená v dohodě o zapojení

zaměstnanců ze dne 10. března 2014 jsou neplatná, by měl v případě použití výhradně vnitrostátního práva úspěch.

1. Návrh je přípustný.

[*omissis*]

2. Návrh by byl v takovém případě také důvodný. Ustanovení v dohodě o zapojení zaměstnanců ze dne 10. března 2014 týkající se účasti zástupců zaměstnanců ve dvanáctičlenné dozorčí radě by byla neplatná. Porušovala by ustanovení § 21 odst. 6 SEBG.

a) Podle ustanovení § 21 odst. 1 SEBG mohou strany dohody o zapojení zaměstnanců stanovit mechanismus účasti zaměstnanců ve smyslu § 2 odst. 8 SEBG v zásadě autonomně. To jim umožňuje přijmout ujednání, která jsou uzpůsobena konkrétním potřebám plánované SE, a kromě použití osvědčených systémů zapojení zaměstnanců vytvořit také kombinované formy nebo nové koncepce či mechanismy. Účelem je smysluplně vyvážit různé právní stavy existující v jednotlivých členských státech a zároveň zajistit vhodné uzpůsobení potřebám a strukturám zakládané SE [*omissis*].

b) Tato autonomie poskytovaná stranám dohody o zapojení zaměstnanců je však podle § 21 odst. 1 SEBG výslovně podmíněna zárukou uvedenou v odstavci 6 uvedeného paragrafu. Podle něj musí být při založení SE přeměnou akciové společnosti zajištěna přinejmenším stejná úroveň všech podmínek zapojení zaměstnanců, jaká existuje ve společnosti, jež má být přeměněna na SE (§ 27 odst. 6 první věta SEBG). Zákon tím omezuje autonomii jednání stran při založení SE přeměnou akciové společnosti ve prospěch přísnější ochrany stávajícího stavu [*omissis*].

c) Předkládající soud má za to, že podle výkladových metod relevantních pro vnitrostátní právo § 21 odst. 6 první věta SEBG nařizuje, že strany dohody o zapojení zaměstnanců musí při založení SE přeměnou zajistit, aby prvky mechanismu zapojení zaměstnanců ve smyslu § 2 odst. 8 SEBG, které jsou určující pro vliv zaměstnanců na rozhodnutí přijímaná ve společnosti, zůstaly rovnocenně zachovány také v nově zakládané SE. Tyto prvky musí být předně, vždy s ohledem na mechanismy zapojení zaměstnanců ve smyslu § 2 odst. 8 SEBG, určeny na základě relevantního vnitrostátního práva. Takto identifikované prvky, které jsou určující pro vliv zaměstnanců na rozhodnutí přijímaná ve společnosti, musí být na stejné úrovni zajištěny také v SE. Přitom je třeba přihlídnout k tomu, že § 21 odst. 6 první věta SEBG nenařizuje, aby mechanismy a právní stav existující v přeměňované společnosti byly zachovány v plném rozsahu. Prvky takovýchto mechanismů, které rozhodujícím způsobem určují vliv zástupců zaměstnanců v přeměňované společnosti, musí být proto v dohodě o zapojení zaměstnanců platné pro SE zajištěny v rovnocenné kvalitě.

d) Podle výše uvedeného by pravidla pro určení zástupců zaměstnanců ve dvanáctičlenné dozorčí radě stanovená v dohodě o zapojení zaměstnanců přijaté u zaměstnavatelky nebyla slučitelná s požadavky § 21 odst. 6 SEBG.

aa) Mezi prvky mechanismu účasti určující vliv zaměstnanců v akciové společnosti založené dle německého práva, v níž se spolurozhodování řídí § 7 odst. 1 první větou bodem 2 MitbestG ve spojení s jeho § 7 odst. 2 bodem 2, patří podle § 16 MitbestG oddělená volba těch zástupců zaměstnanců v dozorčí radě, kteří byli navrženi odborovou organizací.

(1) Podle § 7 odst. 2 bod 2 MitbestG musí být v dozorčí radě, která se skládá z osmi členů zastupujících akcionáře a osmi členů zastupujících zaměstnance, mezi členy zastupujícími zaměstnance šest zaměstnanců podniku a dva zástupci odborů. Volba zástupců odborů probíhá odděleně od volby ostatních členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance na základě návrhů odborových organizací, které jsou zastoupeny v tomto podniku nebo v jiném podniku, jehož zaměstnanci se volby účastní (§ 16 odst. 2 první věta MitbestG). Zatímco ostatní členové dozorčí rady zastupující zaměstnance musí být zaměstnání v podniku nebo v jiném podniku, který je součástí této skupiny, mají odborové organizace právo navrhnout k volbě externí osoby; tyto osoby nemusí být členem navrhující odborové organizace, ani u ní nemusí být zaměstnání.

(2) Právo odborů navrhnout osoby na určitou část členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance, kterou stanoví MitbestG a které je zajištěno samostatnou volbou, se zakládá na poznatku německého zákonodárce, že účast zástupců zaměstnanců navrhovaných odbory představuje právě z důvodu jejich nezávislosti důležitý prvek při utváření názorů v dozorčí radě [omissis]. Zákon od svého vstupu v platnost dne 1. července 1976 vychází ze změny z toho, že k rovnoprávné a zejména také rovnocenné účasti akcionářů a zaměstnanců v dozorčích radách podniků nezbytně patří účast zástupců organizací zastupujících zaměstnance, tedy odborových organizací zastoupených v podniku nebo skupině podniků [omissis]. Výlučné omezení možných zástupců zaměstnanců na osoby, kteří přísluší k podniku, podle něj není v zájmu zaměstnanců samotných [omissis]. Podle zákonného posouzení mají zástupci zaměstnanců v dozorčí radě navrhování odbory, jejichž legitimita je zajištěna volbou zaměstnanci, funkci posilující účast zaměstnanců. Cílem je zajistit, aby členy skupiny zastupující zaměstnance v dozorčí radě byly osoby, které jsou důkladně obeznámeny se situací v podniku a jeho potřebami a zároveň mají externí odborné znalosti [omissis].

bb) Právo odborů předkládat návrhy pro určitou část členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance, které je zajištěno oddělenou volbou, tak pro mechanismus účasti zaměstnanců v akciové společnosti, v níž spolurozhodování podléhá § 7 odst. 1 první větě bodu 2 MitbestG ve spojení s jeho § 7 odst. 2 bodem 2, představuje určující prvek, jehož existence musí být v dohodě o zapojení zaměstnanců podle § 21 odst. 6 SEBG při přeměně na SE zajištěna v rovnocenné kvalitě [omissis]. [omissis]

(1) V dohodě o zapojení zaměstnanců je tedy nutno zajistit právo odborů navrhnout kandidáty pro určitou část členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance. Navíc je nutno zajistit samostatnou volbu těchto osob zaměstnanci nebo jejich zástupci, která bude oddělena od postupu pro určení ostatních zástupců zaměstnanců. Pouze v případě takto zajištěného nominačního práva bude podle představ německého zákonodárce v SE ve stejné míře zachováno rovnoprávné a rovnocenné zapojení zaměstnanců v dozorčí radě, jenž je cílem § 7 odst. 2 bodu 2 MitbestG ve spojení s jeho § 16 odst. 2, a tím také vliv zaměstnanců na rozhodnutí přijímaná ve společnosti ve smyslu § 2 odst. 8 SEBG při účasti ve smyslu § 2 odst. 12 SEBG.

(2) Záruka poskytovaná ustanovením § 21 odst. 6 SEBG má vliv také na počet zástupců zaměstnanců navrhovaných odbory, kteří musí být voleni odděleným postupem. Podle ustanovení § 7 odst. 2 bodů 1 a 2 MitbestG jsou u dvanácti a šestnáctičlenné dozorčí rady německé akciové společnosti dva ze šesti resp. osmi členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance zástupci odborů. U dozorčí rady sestávající z dvaceti členů jsou zástupci odborů tři z deseti členů zastupujících zaměstnance (§ 7 odst. 1 první věta 1 bod 3 MitbestG ve spojení s jeho § 7 odst. 2 bodem 3). Tento poměr stanovený německým zákonodárcem určuje rozsah vlivu zaměstnanců na rozhodnutí přijímaná ve společnosti, který zajišťuje § 21 odst. 6 SEBG. Proto musí být, je-li to početně možné, v dozorčí radě SE i nadále zajištěn podílem na počtu členů zastupujících zaměstnance vyplývajícím z velikosti dozorčí rady. V případě zmenšení dozorčí rady z dřívějších 16 členů v akciové společnosti na 12 členů v SE, které je v projednávané věci možné, by tedy strany dohody o zapojení zaměstnanců měly odborům přiznat výhradní právo návrhu alespoň u jednoho člena dozorčí rady zastupujícího zaměstnance.

(3) Výhradní právo odborů navrhnout určitou část členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance, které musí být zajištěno v dohodě o zapojení zaměstnanců, by se přitom nemuselo omezovat na německé odborové organizace zastoupené v podniku nebo skupině podniků. Sjednané řešení poskytuje s přihlédnutím k ustanovením § 21 odst. 6 SEBG stranám dohody o zapojení zaměstnanců možnost přijmout ujednání uzpůsobená konkrétně potřebám plánované SE a vhodně je přizpůsobit jejím strukturám. Mezi zvláštnosti SE patří celounijní zapojení zaměstnanců a z toho plynoucí internacionalizace zástupců zaměstnanců v dozorčí radě. Zohledňování toliko německých odborových organizací by s tím bylo v rozporu.

e) Ujednání o dvanáctičlenné dozorčí radě v dohodě o zapojení zaměstnanců uzavřené zaměstnavatelkou dne 10. března 2014 tyto požadavky vyplývající z § 21 odst. 6 SEBG nesplňují. Odborové organizace zastoupené ve skupině podniků zaměstnavatelky sice mohou předkládat návrhy na členy dozorčí rady zastupující zaměstnance. Protože ale pro tyto členy není stanovena oddělená volba, ujednání v části II bodu 3.4 dohody o zapojení zaměstnanců dostatečně nezajišťují, že se mezi zástupci zaměstnanců v dozorčí radě skutečně bude nacházet osoba navržená odborovou organizací.

II. Předkládající soud si však pokládá otázku, zda tento výklad § 21 odst. 6 SEBG, který by přijal, je slučitelný s ustanoveními čl. 4 odst. 4 směrnice 2001/86/ES.

Toto ustanovení unijního práva stanoví, že aniž je dotčen čl. 13 odst. 3 písm. a) této směrnice, musí dohoda v případě SE založené přeměnou zajistit přinejmenším stejnou úroveň všech podmínek zapojení zaměstnanců, jaká existuje ve společnosti, jež má být přeměněna na SE. Vychází-li tato norma z jiného chápání úrovně ochrany, nižší a v rámci Unie jednotné, kterou musí případně všechny členské státy zajistit stejnou měrou, pak by předkládající soud musel § 21 odst. 6 SEBG vykládat v souladu s unijním právem.

Požadavky na úroveň ochrany zaměstnanců zajištěné dohodou o jejich zapojení plynoucí z čl. 4 odst. 4 směrnice 2001/86/ES, jejichž dodržení musí členské státy zajistit, nelze posoudit s jistotou nezbytnou pro rozhodování soudu v posledním stupni. Toto ustanovení dosud nebylo předmětem výkladu Soudního dvora Evropské unie. Správné použití unijního práva ani není zjevné. Nezbytný výklad čl. 4 odst. 4 směrnice 2001/86/ES proto přísluší Soudnímu dvoru Evropské unie.